

Torsdagen den 29 januari

Kl. 14.30

*Om frågeinstitutet i
riksdagen*

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

1 § Justerades protokollen för den 20 och 21 innevarande månad.

2 § Svar på fråga 1986/87:316 om frågeinstitutet i riksdagen

Anf. 1 Statsminister INGVAR CARLSSON:

Herr talman! John Andersson har frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att garantera frågeinstitutets normala funktion.

John Anderssons fråga om frågeinstitutet har föranletts av att svaret på en tidigare fråga om ersättning till fjällbefolkningen med anledning av kärnkraftsolyckan i Tjernobyl har hanterats på ett olyckligt sätt som inneburit att svaret dröjt.

Jag anser att frågeinstitutet är en viktig del av riksdagsarbetet. Jag har därför vidtagit åtgärder för att det som nu hänt inte skall behöva upprepas.

Anf. 2 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsministern för svaret på min fråga. Jag vill understryka att jag givetvis har full förståelse för om ett statsråd inte har möjlighet att närvara vid en frågestund för att svara på en fråga. Det händer ju också att en ledamot inte kan vara närvarande. Då kommer man överens om att svaret skall lämnas en annan dag. En sådan ordning tycker jag är helt normal.

Det som föranledde min fråga handlar om en helt annan sak – rena cirkusen enligt min mening. Som framgår av frågan har det blivit någon sorts turordning bland statsråden då det gäller att svara på min fråga – det är det statsråd som är borta vid frågestunden som skall avge svaret.

Jag är emellertid nöjd med att statsministern inser att det inte kan få vara på detta sätt och att åtgärder därför har vidtagits så att detta inte kommer att upprepas. Det var ett bra och klart besked, för vilket jag än en gång tackar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Om SSAB:s nya strukturplan

Anf. 3 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Karl Boo och Larz Johansson har frågat mig om regeringen, mot bakgrund av de uppgifter som under de senaste dagarna cirkulerat i massmedia kring SSAB:s nya strukturplan, kommer att vidta åtgärder för att tillvarata statens ägarintressen i företaget.

På uppdrag av en enig styrelse arbetar den verkställande ledningen inom SSAB med att ta fram underlag för arbetet med en ny strukturplan för företaget.

Resultatet av det pågående arbetet kommer att presenteras för SSAB:s styrelse måndagen den 2 februari 1987. Enligt vad jag erfarit avser styrelsen inte att vid detta tillfälle fatta några beslut om strukturåtgärder, vilka påverkar sysselsättningen på enskilda orter.

Anf. 4 KARL BOO (c):

Herr talman! Tack för svaret på min fråga, industriministern.

Nyheten om att en ny strukturplan inom SSAB håller på att utarbetas läckte ju ut för några dagar sedan. Planen innebär stora förändringar – gruvorna i Grängesberg skall läggas ned och elektrostålverket i Borlänge skall tas ur drift. Detta är självfallet en fråga som berör många orter och många människor. Det är ju människorna som får ta konsekvenserna av förändringar i negativ riktning. Eftersom staten har ett delägarintresse i företaget och även har det totala samhällsekonomiska ansvaret för utvecklingen, är det naturligt att man från regeringens sida vill veta vad SSAB har för uppfattning i den fråga som vi diskuterar.

En nedläggning av gruvorna medför en mycket svår situation för Grängesberg, liksom en avsevärd förändring i Borlänge. Vi diskuterade den här frågan en gång tidigare när förändringar skedde i företagets ägande och när den nya styrelsen tillkom. Då tyckte industriministern att vi skulle vänta och se. Det har gått en tid, och vi har fått en viss föräning om vad som är på gång. Nu säger industriministern att det kommer att hållas ett sammanträde den 2 februari men att det inte kommer att fattas något beslut då som har med sysselsättningen att göra. Det är ändå intressant att få veta vad regeringen har för uppfattning i det läge som nu uppkommit. Hur kommer regeringen såsom delägare i företaget att lägga sitt votum i denna viktiga fråga?

Anf. 5 LARZ JOHANSSON (c):

Herr talman! Även jag ber att få tacka för svaret på frågan. Med tanke på det ägaransvar som staten har i SSAB tycker jag att det är rimligt att man ställer den här typen av frågor efter den pressdebatt som vi kunnat följa de senaste dagarna. Staten tillsätter styrelsen i SSAB. Staten har nyligen sett till att det har skett stora förändringar i den styrelsen. Staten föreslår nu också förändringar i ägarstrukturen. Vidare föreslår staten förändrade och högre krav på lönsamhet fortsättningsvis. Då är det som sagt rimligt att be att få veta om regeringen har gett besked till styrelsen för SSAB som gör att de uppgifter som nu läckt ut är värda att ta på allvar.

Jag fäster mig vid ett par formuleringar i det skriftliga svaret. Det står bl. a. så här:

”På uppdrag av en enig styrelse arbetar den verkställande ledningen – – – med en ny strukturplan.” Enligt de uppgifter som vi fått har i varje fall de fackliga representanterna i styrelsen varit helt ovetande om att detta arbete pågår. Vidare står det i det sista stycket, som Karl Boo också noterade, att styrelsens ”vid detta tillfälle”, alltså den 2 februari, inte skall fatta något beslut. Kan man trots allt tolka detta positivt så att industriministern menar att SSAB även fortsättningsvis kommer att ta det ägaransvar som man har för sysselsättningen på de berörda orterna? Eller skall det tolkas på det bokstavligen sättet, att beslut visserligen inte kommer att fattas nu, men det kommer senare?

Anf. 6 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Låt mig först konstatera att de uppgifter som cirkulerat i massmedia under de senaste dagarna inte, enligt vad jag erfarit, baseras på information om arbetet med att ta fram underlag för en ny strukturplan. Dessa uppgifter har tillkommit på annat sätt. Jag upprepar vad jag sade i mitt svar om att uppdraget till verkställande ledningen inom SSAB att ta fram underlag för arbetet med en ny strukturplan givits av en enig styrelse, inkl. de fackliga representanterna.

Får jag sedan tillägga att SSAB för att säkra sin långsiktiga utveckling självfallet måste uppnå en varaktig och acceptabel lönsamhet. Naturligtvis bör investeringar inom utvecklingsbara och expansiva områden vara ett naturligt inslag i den nya strukturplanen för SSAB. Det är dock ett känt faktum att företaget har olönsamma verksamhetsgrenar. Självfallet måste dessa lönsamhetsproblem åtgärdas för att SSAB skall kunna uppnå en långsiktig uthållig lönsamhet och därmed säkra sin egen utveckling. Om ingenting görs kan företagets långsiktiga utveckling äventyras.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att möjligheterna för offensiva investeringar förbättrats genom det konvertibla lån på 700 milj. kr. som LKAB erbjudit SSAB.

Liksom andra företag har självfallet SSAB skyldigheter gentemot sina anställda. Jag har vid flera tillfällen framhållit att företagen har ett ansvar för att vidta åtgärder som mildrar effekterna av produktionsminskningar på orter där alternativa sysselsättningar saknas. Ett sådant ansvar åligger naturligtvis SSAB i samma omfattning som alla andra företag – privata, kooperativa eller statliga.

Anf. 7 KARL BOO (c):

Herr talman! Skall man tolka industriministerns uttalande att uppgifterna i pressen angående gruvorna i Grängesberg och elektrostålverket i Borlänge inte är auktoriserade, så, att de förändringar som enligt dessa skall genomföras inte kommer att ske? I så fall är det en mycket positiv upplysning som industriministern lämnar här i kammaren.

Man kan naturligtvis som värdefullt notera det allmänna ansvar som också detta företag skall visa om förändringar kommer till stånd, men vi vet att det tyvärr inte är så lätt att finna alternativ i ett område som Grängesberg, som är

särskilt utsatt för samband med sådana förändringar som har angivits. Man kan också ställa frågan om det är rimligt att lägga ned gruvhanteringen och därmed i ett sådant här läge tvinga fram en ökning av råvaruimporten.

Anf. 8 LARZ JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag noterar att industriministern betonar att också de fackliga representanterna har ingått i den eniga styrelsen. Det är litet märkligt att de upprepade gånger har förnekat att de äger någon som helst kännedom om det här. Men det är en annan fråga.

Industriministern säger att det inom SSAB finns också icke lönsamma delar, beträffande vilka man naturligtvis måste vidta åtgärder. Ett sådant resonemang är bestickande. Men en nedläggning av t. ex. Grängesbergsgruvorna, som kan betecknas som icke lönsamma, får ofelbart återverkningar också på TGOJ-järnvägen från Grängesbergområdet till Oxelösund, vilken alltså kan sägas inte heller vara lönsam. Den får också med nödvändighet återverkningar på TGOJ:s verkstäder i Eskilstuna, som därmed inte heller de kan sägas vara lönsamma. I slutändan får den även återverkningar på järnverket i Oxelösund, som mot en sådan bakgrund riskerar att halveras. Kan man då försvara denna typ av åtgärder med att säga att de måste vidtas därför att delar av verksamheten inte är lönsamma?

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1986/87:317 om sysselsättningen i Hällefors

Anf. 9 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Karl-Erik Persson har frågat mig om jag är beredd att medverka till att ny sysselsättning skapas i Hällefors.

Bakgrunden till frågan är situationen vid Ovako Steel i Hällefors. Ovako Steel bildades år 1986 genom sammanslagning av svenska SKF Steel och finska Ovako. Regeringen lämnade i oktober 1986 erforderligt förvärvstillstånd för samgåendet.

Enligt vad jag erfarit pågår MBL-förhandlingar om att under en fyraårsperiod minska personalstyrkan med 450 personer. Dessa förhandlingar är en följd av tidigare fattat beslut om att successivt avveckla metallurgin.

Redan innan planerna på ett samgående mellan SKF Steel och Ovako offentliggjordes våren 1986, hade SKF Steel aviserat sina planer på att stänga metallurgin i Hällefors. Frågan om Hällefors framtid ägnades därför särskild uppmärksamhet inför regeringens ställningstagande i förvärvsärendet. Ågarna förklarade sig därvid villiga att i god tid planera för näringslivsfrämjande och sysselsättningsskapande åtgärder för att minska de negativa sysselsättningseffekterna vid en eventuell framtida nedläggning av metallurgin.

Jag kan bara upprepa vad jag sade här i riksdagen så sent som i december förra året, nämligen att jag förutsätter att Ovako Steels ägare, SKF, Wärtsilä och Fiskars, gör alla ansträngningar för att lindra negativa effekter av en nedläggning av metallurgin.

Enligt vad jag erfarit har Ovako Steel tillsammans med berörda lokala och

regionala organ påbörjat arbetet med att skaffa nya jobb till Hällefors. I det arbetet har man tillgång till de betydande finansiella resurser som skapats, bl. a. genom statens medverkan, för satsningar på industriell förnyelse i Bergslagen.

Anf. 10 KARL-ERIK PERSSON (vpk):

Herr talman! Jag får tacka industriministern för svaret.

En tidningsartikel skriver industriministern bl. a.: Om Sverige skall kunna utvecklas som en stark industri- och välfärdsnation måste alla delar av landet vara med. Alla resurser måste utnyttjas, och alla människor bör få bidra med sitt arbete.

Det håller jag med industriministern om. Men verkligheten ser annorlunda ut än det skrivna ordet. Ovako Steel kommer redan i år att sparka 170 arbetare. Jag ställde därför frågan: Vad kommer industriministern att göra konkret?

Industriministern berörde över huvud taget inte den situation som nu föreligger i Hällefors, nämligen att det redan i år kommer att avskedas folk.

Industriministern talade om att 450 arbetstillfällen skall bort under en fyraårsperiod, och det stämmer. Det finns förutsättningar för att lösa problemen under den perioden. Men nu handlar det konkret om att 170 arbetstillfällen i Hällefors skall försvinna redan i år.

Anf. 11 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Naturligtvis är jag glad över att Karl-Erik Persson läser mina artiklar. Jag hoppas bara att han också tar djupt intryck av dem.

Får jag peka på att de åtaganden som ägarna gjorde var något som vägdes in vid förvärvsprövningen. Ägarna har, utöver vad jag redovisade i svaret beträffande Hällefors, åtagit sig att på olika sätt utveckla verksamheten i Sverige för att säkra den långsiktiga konkurrenskraften. Jag kan inte i detalj redovisa de åtaganden som gjorts, eftersom företagen betraktar dessa som affärshemligheter. Som jag sagt i tidigare frågesvar till Karl-Erik Persson är det företagets sak att avgöra vilken information de vill lämna till de anställda och facket. Enligt min mening ligger det i företagsledningens intresse att ha goda relationer till de anställda, och detta underlättas om de anställda så långt det är möjligt får information om väsentliga förhållanden som berör verksamheten i företaget.

Enligt ledningen för Ovako Steel har man för avsikt att långsiktigt satsa på verksamheten i Hällefors. Industridepartementet har informerats om att projekt för närvarande är under utredning.

Låt mig slutligen tillägga att bl. a. de fackliga organisationerna tillstyrkte tillstånd till affären vid det sedvanliga remissförfarande som föregick det aktuella förvärvsärendet.

Anf. 12 KARL-ERIK PERSSON (vpk):

Herr talman! Det är riktigt att man tillstyrkte affären, som industriministern påpekar. Men det gällde då en långsiktig avveckling av metallurgin, som skulle beröra ungefär 450 personer. Facket har däremot inte fått ta ställning till frågan om att redan i år göra en neddragning med 170 arbetstillfällen. Den

Prot. 1986/87:61
29 januari 1987

*Om ersättningen till
domänverket vid upp-
låtelse av vägar för mo-
torsport*

delen kom så att säga aldrig med i förhandlingarna. Självfallet var industridepartementet underrättat om den långsiktiga minskningen, men det har inte kommit till uttryck någonstans att man varit medveten om att det skulle bli en neddragning redan i år.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1986/87:318 om ersättningen till domänverket vid upplåtelse av vägar för motorsport

Anf. 13 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Karl-Erik Persson har frågat mig om jag är beredd att medverka till att domänverket låter motorklubbarna själva återställa upplåt-na vägar efter tävlingar.

Enligt vad jag har inhämtat innebär domänverkets regler att varje revir tecknar avtal med motorklubbarna om upplåtelse av vägar för tävlingar. Reviren har uppmanats av verket att i möjligaste mån låta motorklubbarna själva återställa vägarna. Så sker också i många fall.

Har ett revir erfarenhet av att en viss motorklubb inte fullgjort sina återställningsskyldigheter brukar reviret självt ombesörja återställandet. Reviret tar då ut ett belopp för att täcka sina kostnader från resp. motorklubb.

Ersättningen beräknas per kilometer och tas ut med ett visst antal kronor beroende på typ av tävling, antal startanmälda bilar samt väglag. Vid frusna och isbelagda vägar är beloppet lägre.

Domänverket är enligt uppgift det enda stora skogsbolag som över huvud taget upplåter vägar till motorsport under barmarksperioder. Verket har också i möjligaste mån försökt tillmötesgå arrangörer av motorsport, men har också ett ansvar gentemot andra trafikanter.

Jag anser att denna fråga även fortsättningsvis bör kunna lösas mellan domänverket och motorklubbarna.

Anf. 14 KARL-ERIK PERSSON (vpk):

Herr talman! Jag får tacka industriministern för svaret.

Det har från regeringens sida uttalats att man skall stödja intresseorganisa-tioner och folkrörelser för att komma till rätta med en del av ungdomsproble-men. Motorklubbarna ute i landet gör ett oerhört gott arbete, och det är framför allt ungdomar det gäller. Kan man då stödja dessa klubbar utan att det kostar något, tycker jag att man skall göra det. Vad motorklubbarna vill är att göra i ordning vägarna själva för att hålla kostnaderna nere. Skulle de inte klara av det, är de beredda att ikläda sig de kostnader som uppkommer, men domänverket låter dem inte ens få den möjligheten. Det är sällan man kan hjälpa till utan att det kostar en massa pengar, men här borde det finnas en möjlighet. Jag hade hoppats att industriministern skulle vilja göra något i den här frågan.

Såvitt jag kan se av svaret har industriministern inte fått riktig information, och det är synd. När det gäller tävlingar på barmark är inte domänverket det

enda stora skogsbolag som upplåter vägar – den uppgiften är helt felaktig. Vad som sägs i svaret om revir stämmer, men vissa revir går helt efter den uppgörelse man träffat med motororganisationerna. Jag skall överlämna ett dokument om detta till industriministern. Där konstateras det att för barmarksvägar rör sig kostnaderna om ca 670 kr. per kilometer väg. Det är en kostnad som dessa motorklubbar absolut inte klarar av. Man har också gjort en uppräknig av priserna med 25 % på dessa belopp när det gäller SM-tävlingar. Det är helt orimligt. En enkel åtgärd vore att ge motorklubbarna den möjlighet som de själva vill ha. Det skulle skapa en mycket fin stämning ute i landet.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1986/87:313 om lokalhyresgästernas ställning

Anf. 15 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Tore Claeson har frågat mig om regeringen är överens med honom om att förbättringar av lokalhyresgästernas ställning bör ske och när i så fall förslag härom kan föreläggas riksdagen.

I oktober 1984 tillkallade jag en kommitté med uppdrag att göra en utvärdering av hyreslagens regler om lokalhyra samt att föreslå de åtgärder som behövs för att förbättra lokalhyresgästernas ställning.

Jag har inhämtat att lokalhyreskommittén, efter att ha vidtagit en omfattande utredning av hyresutvecklingen på lokalhyresmarknaden, nu är inne i slutfasen av sitt arbete. Ett betänkande från kommittén med förslag till förbättringar av lokalhyresgästernas ställning kommer att överlämnas under våren 1987. Efter sedvanlig remissbehandling av betänkandet kan förslag till erforderliga förändringar föreläggas riksdagen.

Anf. 16 TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag tackar för svaret på min fråga. Det var ju synnerligen formellt och innehöll inget nytt. Vem som helst kan utläsa att utredningen inte har kommit med något betänkande. Möjligen kan man notera att ett betänkande kommer att avlämnas under våren 1987. Då frågar man sig naturligtvis om det betyder att lokalhyresgästerna kan emotse förslag till förbättringar i sådan tid att förändringarna kan komma att gälla från den 1 januari 1988, sedan det dragit ut på tiden så här långt.

Det finns risk för en fortsatt och ökad social utslagning av handlare med små butiker och hantverkare – t. ex. skraddier, sybehörsaffärer, skomakerier samt herr- och damfriseringar. Många små livsmedelsbutiker klarar inte heller av de allt högre lokalkostnaderna. Butiksbeståndet i vårt land beräknas ha minskat med över 20 000 butiker de senaste 10–12 åren. Det är svårt att komma till slutsatsen att en sådan utveckling går att kombinera med statsmakternas strävan då det gäller att bl. a. förbättra boendeservicen i våra bostadsområden. Många stora bostadsområden – ja, hela stadsdelar – har, som en följd av koncentrationen till stora livsmedelshallar och varuhus och de höga lokalkostnaderna blivit utan sina närbutiker.

Serviceutbudet i bostadsområdena försvagas därmed, i ett läge då det i stället är ytterst angeläget att utbudet förbättras för de grupper som har det sämst ställt – gamla människor, handikappade och barnfamiljer. Hur skall man exempelvis kunna kombinera kraven på ökat kvarboende med utslagningen av småbutiker och annan lokal service? Hur kan denna utveckling kombineras med vad som sägs i den nya plan- och bygglagen på flera punkter? Den understryker ju kraftigt kommunernas ansvar att se till att det finns tillgång till bra social och kommersiell service i direkt anslutning till bostäderna. Hur skall man klara de uttalade ambitionerna att behålla och se till att det blir nya arbetsplatser i bostadsområdena?

Det här är allvarliga problem, och jag tycker det finns anledning att uppmärksamma dem.

Anf. 17 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Låt mig först säga till Tore Claeson att den bedömning jag gör och den tidsplan vi arbetar efter är att det skall kunna föreläggas en proposition för riksdagen på hösten och att de bestämmelser som eventuellt kan komma i fråga med anledning av lokalhyreskommitténs förslag skall kunna träda i kraft den 1 januari 1988. Men detta gäller. Tore Claeson, under förutsättning att de förslag som kommer kan få remissinstansernas rimliga stöd och att frågorna inte kräver omfattande lagrådsremisser. Det är i varje fall en strävan att försöka åstadkomma detta.

Den fråga som Tore Claeson i övrigt tog upp i sitt inlägg handlar om utglesningen av lokalbeståndet i bostadsområdena. Detta är, som jag ser det, knappast en fråga som är beroende av de bristfälligheter som kan föreligga på lokalhyresmarknaden, utan detta är en följd av andra omständigheter. Kommunerna, och skall vi säga marknadskrafterna, har funnit det fördelaktigt att samla utbudet av varor till varuhus utanför städernas centrala delar i många fall eller till tätorternas centrala delar. Det är ganska självklart att köpkraften inte därigenom ökar tillräckligt för att både tillgodose dem och behålla de butiker som redan finns.

Jag anser precis som Tore Claeson att det är angeläget att upprätthålla en decentraliserad service och att äldre människor, som vi hoppas skall kunna bo kvar i sina bostäder, skall kunna gå ut och handla själva och få sina behov tillgodosedda, men det har nog mycket litet att göra med lokalhyresförslagen utan sammanhänger med vår allmänna syn på de här frågorna. Därvidlag är jag beredd att samarbeta med Tore Claeson så långt vi kan hitta några gemensamma lösningar för att åstadkomma en bättre fördelning av butiksbeståndet.

Anf. 18 TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag menar faktiskt att många av de här problemen hänger direkt samman med de brister som finns i lagstiftningen då det gäller lokalhyresgästernas besittningsskydd och kvarboendemöjligheter. Mycket av det förhållandet att det har försvunnit en massa närbutiker och småbutiker eller lokaler i eller i anslutning till bostadsområdena och stadskvarteren hänger direkt samman med att lokalhyresgästerna inte har haft någonting att sätta emot när fastighetsägarna gör allt för att utnyttja möjligheterna att ta ut

mesta möjliga hyra för de lokaler de har i sina fastigheter.

Dess värre tror jag inte man kan räkna med att fastighetsägare och hyresgäster i det här fallet kommer att ha särskilt samstämmiga remissvar på de förslag som kommer, utan jag tror att hyresgästerna här liksom i så många andra fall får förlita sig på en bra majoritet i den här kammaren och på goda förslag och effektiva åtgärder från statsmakternas sida, som kan innebära att de har råd att bo kvar.

Anf. 19 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Det hjälper kanske inte särskilt mycket att Tore Claeson och jag redovisar för kammaren vad vi *tror* i den här frågan. Det är ju faktiskt så, att föreliggande undersökningar inte ger vid handen att utglesningen av butiksbeståndet är ett resultat av den aktuella situationen. En personlig erfarenhet – som borde kunna vara gemensam för både Tore Claeson och mig – när det gäller affärslokaler som är belägna ute i bostadsområdena är att hyresvärdarna, och det gäller inte minst i de allmännyttiga bostadsföretagen, knappast ens kunnat ta ut en hyra som täcker kostnaderna. Att man inte kan upprätthålla affärerna i sådana områden beror på att butiksunderlaget minskar, därför att handeln har organiserats och koncentrerats utanför dessa områden – till varuhus, limstickor, som placerats utanför tätorterna. Det är ett problem som vi, Tore Claeson, gemensamt har att försöka komma till rätta med, och det anknuter till Tore Claesons inlägg här.

Däremot, för att återgå till lokalhyreskommittén, vill jag säga att vi får titta på vad man kommer fram till. Man har ju gjort ordentliga undersökningar. Sedan skall vi på grundval av både kommittéförslaget och remissutfallet utarbeta förslag.

Anf. 20 TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Både bostadsministern och jag vet mycket väl att man trodde att de förändringar som gäller från den 1 juli 1979 skulle leda till vad bostadsministern nu uttrycker förhoppningar om, nämligen att man skulle kunna komma sams då det gällde hyrorna och att det inte skulle bli en sådan utveckling som vi dess värre har fått och som har inneburit att tusentals företagare – de flesta har familjeföretag – ansett sig tvingade att lämna sina lokaler och att alltså upphöra med sin rörelse.

Jag menar att den utvecklingen också har bidragit till den bild som bostadsministern tecknade i fråga om handelns utveckling i största allmänhet. Det här utgör en icke obetydlig del av det hela. Därför är det mycket angeläget både från samhällets synpunkt och från bostadskonsumenternas synpunkt att vi kan få en förändring, en förbättring, till stånd då det gäller lagstiftningen på detta område för att göra det lättare för lokalhyresgästerna att stanna kvar i sina lokaler och att bedriva sin verksamhet.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Meddelande om inter-
pellationssvar*

*Om ökad tillgång på
vaccin mot Taiwan-
influansan*

Anf. 21 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Beträffande interpellationerna 138 om narkomanvården och 139 om vårdutbildningen vid Sätters sjukhus av Inga Lantz samt interpellation 141 om den neurokirurgiska kliniken vid Södersjukhuset i Stockholm av Blenda Littmarck får jag meddela att jag hade för avsikt att besvara interpellationerna måndagen den 26 januari. Då interpellanterna inte hade möjlighet att ta emot svaren den dagen, har vi kommit överens om att interpellationerna besvaras fredagen den 13 februari 1987.

Jag vill dessutom lämna ett meddelande om två interpellationer som ställts till statsrådet Bengt Lindqvist. Det gäller interpellationerna 127 om föräldrautbildning och 128 om avgifter för handikapphjälpmedel av Margareta Persson. Jag vill meddela att Bengt Lindqvists avsikt var att besvara interpellationerna tisdagen den 3 februari, men interpellanten hade inte möjlighet att närvara den dagen. Bengt Lindqvist har kommit överens med interpellanten att i stället besvara interpellationerna måndagen den 9 februari 1987.

**8 § Svar på fråga 1986/87:293 om ökad tillgång på vaccin mot
Taiwan-influansan**

Anf. 22 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Anders Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta i syfte att förbättra tillgången på vaccin, så att de som önskar vaccinering också kan erhålla sådan.

Frågan är föranledd av att många har fått vänta på vaccinering mot den s. k. Taiwan-influansan, eftersom vaccinet tillfälligt tagit slut hos statens bakteriologiska laboratorium (SBL).

Enligt socialstyrelsens rekommendation från år 1980 rekommenderas inte någon massvaccination mot influensa. Något allmängiltigt råd lämnas inte om årlig vaccination av medicinska riskgrupper eller vårdpersonal. Sådana åtgärder bör enligt socialstyrelsen övervägas i de enskilda fallen av ansvarig läkare på basen av tillgänglig information om epidemiläge och vaccintillgång.

Influensavaccin tillverkas inte längre vid SBL utan importerar för att täcka landets behov. SBL håller emellertid sådant vaccin i lager. Eftersom någon garanti för att lagret får avsättning inte finns, kan det inte hållas alltför stort. SBL meddelade berörda läkargrupper m. fl. i september 1986 att ett vaccin mot en ny influensastam, A/Singapore/Taiwan, skulle kunna hållas tillgängligt i december.

En stor efterfrågan på detta vaccin uppkom i början av januari 1987 och då mycket snabbt. SBL:s lager av 50 000 doser vaccin såldes slut. Leverantörerna av vaccinet i Europa och USA har inte hunnit tillverka vaccinet i tillräcklig mängd för att kunna motsvara de stora behoven bl. a. i Europa. Trots detta har SBL lyckats säkra ytterligare import av vaccinet och därigenom kunnat hålla någorlunda jämna steg med efterfrågan. T. o. m. den 27 januari 1987

har SBL levererat ca 150 000 doser av influensavaccinet mot Taiwan-influensan och härutöver ca 150 000 doser av ett s. k. trivalent influensavaccin.

Hittills har endast lokala utbrott av Singapore/Taiwan-influensan uppträtt i Sverige.

Jag anser inte att någon särskild åtgärd är påkallad från min sida.

Anf. 23 ANDERS ANDERSSON (m):

Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret.

Jag är något förvånad över slutklämmen i svaret, där socialministern säger att hon inte anser att någon särskild åtgärd är påkallad från hennes sida. Detta uttalande är förvånande, när hon tidigare i svaret förklarar situationen när det gäller detta vaccin. Bl. a. sägs att lagret inte kan hållas alltför stort. Det visade sig ändå att lagret mycket snabbt tog slut, och det kunde ha blivit mycket svårt att få fram nytt vaccin. Det kanske var något av en sinkadus att SBL lyckades få fram ytterligare vaccindoser, men frågan är när de kommer. Socialministern säger att de levereras t. o. m. den 27 januari, men det är i så fall i senaste laget.

Vilka har då kommit i kläm? Ja, både hjärt- och lungsjuka med läkarremiss har varit tvungna att vänta på att få detta vaccin. Man borde tänka på patienternas bästa i första hand, och det vore därför rimligt, med tanke på det sätt som vaccinet levereras på och vilka tillverkare som finns, att man hade något större lager för att klara en sådan här situation. Denna fråga bör alltså inte bedömas med utgångspunkt i epidemiläge och vaccintillgång. Det absolut viktigaste är att så många som vill får vaccinera sig.

Jag vill bara tala om för socialministern att läget i mitt eget län i dag är det att försäkringskassan är fullständigt nerringd av människor som drabbats av en influensaepidemi. Jag skall emellertid inte yttra mig om varifrån den epidemin härstammar.

Anf. 24 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Man skall naturligtvis ha patienternas bästa för ögonen, men det är ganska orimligt att SBL och socialstyrelsen skall kunna förutsäga hur många doser som behövs och när en epidemi kommer att inträffa. Ytterligare doser har mycket snabbt tagits fram. Jag har redovisat att SBL den 27 januari levererade 150 000 doser av det aktuella vaccinet och dessutom lika mycket av ett annat influensavaccin. Man har alltså föredömligt snabbt klarat av denna situation.

Anf. 25 ANDERS ANDERSSON (m):

Herr talman! Jag tycker nog ändå att socialministern skulle överväga om man inte borde öka på den reserv som man för närvarande säger sig hålla på statens bakteriologiska institution.

Man kan också göra den lilla reflexionen att vädrets makter har varit gynnsamma mot patienterna. Om vi inte hade haft den extrema kylan, hade infektionen kanske spridit sig på ett explosionsartat sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1986/87:61
29 januari 1987

*Om ökad tillgång på
vaccin mot Taiwan-
influensan*

*Om offentliganställda
läkares rätt att arbeta
som fritidspraktiker*

Anf. 26 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Göte Jonsson har frågat mig om jag avser att medverka till ett förbud för offentliganställda läkare att arbeta som fritidspraktiker.

Svaret är nej.

Anf. 27 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! För några dagar sedan redovisades innehållet i en rapport från en samrådsgrupp för sjukvården som arbetat inom det socialdemokratiska partiet. I det arbetet deltog statsrådet aktivt, jag tror som ordförande.

Av rapporten framgår mycket klart att man anser att fritidspraktikverksamhet egentligen skall stoppas. Massmedia och andra som tagit del av rapporten har uppfattat den på det sättet. När man läser rapporten framgår det också ganska klart att det är detta som är meningen.

Passusen om fritidspraktiker föregås av en mening där det sägs, att visst kan vi acceptera privatpraktiserande läkare, som kan gå in och kapa köer i en nödsituation.

Den här uppseendeväckande redovisningen kommer samtidigt som vi har en mycket ingående diskussion om hur vi skall komma till rätta med köerna i sjukvården. Vi säger i den diskussionen att vi måste ta till vara alla resurser. Och då kommer en rapport som säger att fritidspraktikverksamheten skall förbjudas, eftersom den inte är bra.

Nu säger statsrådet att hon inte vill förbjuda fritidspraktikernas verksamhet. Mina frågor blir: Kommer statsrådet under innevarande mandatperiod att medverka till att möjligheterna för fritidspraktik ytterligare begränsas? Möjligheterna är som bekant mycket små redan i dag. Kommer statsrådet att medverka till att man via någon "slamkrypmetod" i Landstingsförbundet ytterligare begränsar möjligheterna för fritidspraktikverksamhet i de skilda landstingen? Det är också en möjlighet, eftersom Dagmarsystemet är så konstruerat. Jag vill också ställa frågan: Är statsrådet beredd att indirekt via kontakter med Landstingsförbundet bidra till en ytterligare begränsning av möjligheterna för offentliganställda läkare att bedriva fritidspraktik?

Anf. 28 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Göte Jonsson har fått ett rakt svar på en rak fråga.

Det Göte Jonsson hänvisar till är ett arbete som pågår inför vår partikongress, där det tagits fram ett material – en idéskiss – och där vi redovisar olika förslag som kommit från våra partimedlemmar. Materialet skall ytterligare diskuteras vid en ny remiss. Det material som vi får in kommer att ligga till grund för den bearbetning som vår partistyreelse skall göra inför partikongressen. Så arbetar man i en demokratisk folkrörelse, Göte Jonsson.

De begränsningar som finns när det gäller fritidspraktiker innebär att detta regleras mellan arbetsgivaren – landstingen – och fritidspraktikerna. Det finns regler för det.

Anf. 29 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag vet mycket väl hur man arbetar i en demokratisk organisation. Det är också just med anledning härav som jag ställer min fråga.

Jag förutsätter att vad som står i rapporten har kommit till i laga demokratisk ordning inom det socialdemokratiska partiet. I rapporten står det klart att egentligen skall fritidspraktikverksamhet för offentliganställda läkare stoppas, förbjudas eller hindras på annat sätt. Statsrådet säger att hon inte skall förbjuda det. Min fråga är: Skall det ytterligare inskränkas? Skall det ske direkt via beslut i riksdagen eller indirekt via kontakt med Landstingsförbundet, som har en socialdemokratisk ordförande?

Inom ramen för nu gällande ersättningssystem kan Landstingsförbundet i princip agera på ett sådant sätt att man förbjuder fritidspraktiserande verksamhet för offentliganställda läkare. Är detta syftet bakom skrivningen i rapporten?

Anf. 30 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! I det material som Göte Jonsson hänvisar till står det inte att fritidspraktik skall vare sig förbjudas eller stoppas. I och med att riksdagen antog Dagmarpropositionen i juni 1984 reglerades olika typer av verksamhet. Sedan har landstingen, Landstingsförbundet och Läkarförbundet slutit ett avtal om regleringen av fritidspraktikernas verksamhet.

Anf. 31 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag och Sveriges journalistkår har väl inte så svårt att fatta att vi inte kan läsa vad som är meningen bakom skrivningen i rapporten, nämligen att man anser att det är fel att offentliganställda läkare bedriver fritidspraktik. Det framgår klart av rapporten. Har detta framkommit i demokratisk ordning inom det socialdemokratiska partiet, som nu har regeringsansvaret, så är det också ganska naturligt att jag ställer frågan om statsrådet tänker vidta åtgärder – direkt eller indirekt – som uppfyller skrivningen i rapporten.

Anf. 32 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Det är så, Göte Jonsson – om jag fortfarande håller mig till den demokratiska folkrörelse som socialdemokratiska partiet är – att det är partistyrelsen och den högsta beslutande instansen, partikongressen, som beslutar vilken inriktning vår politik skall ha. Så kommer också att ske i detta fall.

Anf. 33 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Det är inte bara socialdemokratin som är den demokratiska rörelsen. Vi är väldigt många som ingår i demokratiska rörelser.

Jag är väl medveten om hur besluten fattas inom socialdemokratin. Men nu har socialdemokraterna regeringsansvaret, och statsrådet Sigurdson är ansvarig för sjukvården i landet i ett läge när svensk sjukvård befinner sig i kris. Då är det ganska intressant att få veta vad statsrådet har för avsikt när det gäller att utnyttja skickliga läkarresurser på ett riktigt sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1986/87:305 om ingripanden enligt lagen om vård av unga (LVU)

Anf. 34 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Margareta Persson har frågat mig om jag vill medverka till att yrkesmässigt arbete inom pornografisk verksamhet jämställas med prostitution vid tillämpningen av LVU.

Syftet med lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) är att till skydd för den unge kunna bereda honom eller henne vård i vissa situationer då det inte går att få samtycke till vården. Samhällets åtgärder skall utgå från en bedömning av den unges hela situation. Möjligheterna att ingripa med tvångsmedel är begränsade, särskilt när det gäller myndiga personer. LVU avser i första hand den som är under 18 år. För åldersgruppen 18 till 20 år är en förutsättning för ingripandet att vård inom socialtjänsten är lämpligare än annan vård.

I förarbetena till LVU nämns prostitution som exempel på beteenden som kan föranleda vård. Däremot nämns inte medverkan i pornografisk verksamhet. Det är dock angeläget att påpeka att det rör sig om en exemplifiering och inte om en uttömmande uppräknin

Om en ung människa uppträder i pornografisk föreställning bör detta enligt min mening vara anledning för socialnämnden att uppmärksamma personens levnadsförhållanden och att försöka få honom eller henne bort från denna miljö.

Jag vill också framhålla att offentliga pornografiska föreställningar är förbjudna enligt allmänna ordningsstadgan. Innehavare av vissa klubbar har också fällts till ansvar i domstol för sådan verksamhet. Jag anser det vara självklart att pornografisk verksamhet inte är en lämplig miljö för unga människor. Det bästa sättet att förhindra att unga människor medverkar i en sådan verksamhet är att se till att förbudet efterlevs.

Anf. 35 MARGARETA PERSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka för det mycket positiva svaret.

Bakgrunden till min fråga är att det finns mycket avancerade sexklubbar där flickor i åldern 18–20 år arbetar. Det handlar inte bara om uppträdanden i form av dans och strip tease – flickorna är nakna och har publikkontakt, dvs. männen får på olika sätt mot betalning ta på dem, bada dem, färglägga dem osv.

I denna miljö grundläggs ofta missbruk och där tas de första stegen till direkt prostitution – det är uppenbart. Socialarbetare som arbetar med prostituerade kvinnor säger att den här miljön är nästan ännu mer förnedrande för flickorna än ren prostitution.

Jag är helt medveten om att lagen om vård av unga endast i vissa fall får tillgripas när de unga fyllt 18 år. Men lagen är ändå tillämplig om de ungas utveckling är utsatt för allvarlig fara. I lagens förarbeten nämns som exempel att prostitution kan vara en grund för omhändertagande.

I en motion undertecknad av kvinnor från samtliga fem riksdagspartier har vi förutsatt att LVU också är tillämplig om flickor dras in i en verksamhet som är uppenbart destruktiv för deras framtida liv – så som dessa sexklubbar i vissa fall kan vara.

Statsrådet påpekar nu glädjande nog att det bara är en exemplifiering när man nämner prostitution. Skillnaden mellan prostitution och denna form av pornografisk verksamhet är mycket liten. Kvinnoförnedringen är densamma, och flickornas framtida utveckling är i båda fallen i fara, vilket statsrådet också säger. Om jag då har tolkat statsrådet rätt har vi samma uppfattning i den här frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1986/87:302 om ett nytt polishus i Malmö

Anf. 36 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Sten Andersson i Malmö har frågat mig när det kan förväntas att ett nytt polishus kommer att byggas i Malmö.

Regeringen uppdrog den 17 december 1981 åt byggnadsstyrelsen att projektera en nybyggnad av en förvaltningsbyggnad i Malmö med lokaler för polisen och allmänt häkte. I ett regeringsbeslut den 2 juni 1983 uppdrogs därefter åt byggnadsstyrelsen att i vissa avseenden komplettera projekteringen.

Byggnadsstyrelsen har i en skrivelse till regeringen i oktober 1984 redovisat kostnaden för projektet och i samband därmed hemställt om bygguppdrag.

I december 1985 besvarade jag här i kammaren en fråga om nya lokaler för polisen i Malmö. Jag framhöll då att bygguppdrag skulle komma att lämnas men att bl. a. sysselsättningsläget på byggarbetsmarknaden och det statsfinansierade läget måste beaktas. Situationen har i stort sett inte förändrats under det gångna året. Det är självklart att regeringen fortlöpande håller sig underrättad om förutsättningarna för att genomföra ett nytt polishusbygge i Malmö och att regeringen så fort dessa förutsättningar är uppfyllda fattar de nödvändiga besluten. Hänsyn måste dock även tas till andra angelägna byggnadsprojekt. Jag är inte nu beredd att svara på när bygguppdrag kan lämnas för en nybyggnad i Malmö.

Anf. 37 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Jag är självfallet besviken – det polishus vi har i Malmö är byggt på 1930-talet, då vi hade en brottslighet som var betydligt lägre än i dag. Det är välkänt att polisens resurser är begränsade. I Malmö måste man sprida ut polisen på mängder av lokaler, och då blir dessa små resurser ännu sämre. I dag måste Malmöpolisen t. ex. förvara eller transportera häktade över i stort sett hela södra Sverige. Det kostar en massa pengar, och det tar lång tid för polisen.

Jag hade hoppats att jag skulle få ett mer positivt besked här i dag än det jag har fått. Vi kan inte hålla på så här – det är till men både för polisen och för de intagna. Jag är inte säker på att kraven i byggnadsstyrelsens normer och i arbetsmiljölagen uppfylls när det gäller polishuset i Malmö i dag.

Herr talman! Det kan inte få vara så att man skall hänga upp byggandet av

Prot. 1986/87:61
29 januari 1987

Om antalet polistjänster enligt budgetförslaget

ett polishus i Malmö på byggarbetsituationen. Det är i och för sig bra om man kan hjälpa till i lägen där vi har ont om jobb. Jag vet att det är gott om byggnadsarbeten i Malmö i dag. Men vi måste någon gång börja tänka på polisen. Vi kan inte ha kvar den mycket dåliga situation som vi har nu hur länge som helst.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1986/87:303 om antalet polistjänster enligt budgetförslaget

Anf. 38 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Sten Andersson i Malmö har, med hänvisning till regeringens budgetförslag för budgetåret 1987/88 om att inrätta 70 nya polistjänster, frågat mig om detta innebär att antalet poliser ökar med 70.

Svaret på Sten Anderssons fråga är att antalet poliser på sikt kommer att öka med 70. Att ökningen inte uppkommer omedelbart beror på att en person måste ha genomgått en polisutbildning på två och ett halvt år innan han är behörig att söka en tjänst som polis och dessutom på att det i dag finns ett överskott av färdigutbildade poliser i förhållande till antalet polistjänster.

Anf. 39 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

När man läser denna "populärskrift" om regeringens budgetförslag får man den uppfattningen – jag, och säkert många andra, har fått det – att antalet poliser i Sverige skall öka under detta år med 70. Men, herr talman, det är icke fallet. Detta är en förfalskning.

Förslaget innebär att man tar poliser från annan verksamhet och låter dem söka dessa tjänster. Konsekvensen blir ytterst att antalet poliser som i dag patrullerar på gatorna blir mindre. Att gå ut och tala om för svenska folket att vi genom att öka antalet polistjänster får ett större antal poliser är att ligga ganska långt från sanningen.

Herr talman! I sista meningen i frågesvaret säger statsrådet en sak som inte är sann. Det finns i dag ett överskott av färdigutbildade poliser i förhållande till antalet polistjänster. Det finns flera poliser än tjänster. Men var och en av de poliserna fullgör i dag en polismans arbete. Eller kan statsrådet peka på någon av dessa poliser, vilka i dag inte har polistjänst, som utför något arbete som inte är polistjänstgöring?

Anf. 40 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Naturligtvis gör de det. Men jag tycker att Sten Andersson i Malmö missar poängen i det som ändå är positivt, nämligen att vi nu får ytterligare ett antal polismanstjänster. Det får en långsiktig effekt i form av resurstillskott till polisiväsendet. Jag har förklarat varför det inte får någon kortsiktig effekt. Dessutom får det den positiva effekten att de polisdistrikt som tillförs dessa tjänster kan få en större fasthet i planeringen av sin verksamhet.

Anf. 41 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag har talat med flera poliser om just det resonemang som jag misstänkte att statsrådet skulle föra. De sade att det bara finns *en* sätt att öka antalet poliser, och det är att öka antalet polisaspiranter.

De personer som i dag inte har fasta tjänster utför dagligen mycket värdefullt polisarbete. Att ta personer från denna kategori och placera dem på dessa 70 nya polistjänster innebär i klartext att ingen framöver kommer att kunna göra det viktiga jobb som dessa personer utför i dag.

Anf. 42 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Naturligtvis är det genom att anta fler nya polisaspiranter som man ökar det totala antalet poliser. Regeringen planerar också att öka antagningen av polisaspiranter från i dag 150 till 450 om tre år.

Jag vet att moderaterna har ett något mer ambitiöst program, men om vi ser till det totala antalet poliser i Sverige finner vi att skillnaden mellan våra program är försumbar. Det rör sig om någon enstaka procent.

Anf. 43 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag kan väl ändå få svar på den fråga jag ställde. Om en polisman, som i dag är kvarterspolis, söker en av de tjänster för bekämpning av narkotika- eller våldsbrottslighet som nu skall sättas till, innebär det att han inte får någon ersättare. Blir inte då slutsumman att vi har lika många eller rättare sagt lika få poliser som vi hade när statsrådet skrev den här populärversionen av budgetförslaget?

Vi får inte fler poliser. Däremot riskerar vi att mycket viktig polisverksamhet – fotpatrullering – kommer att minska.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1986/87:319 om sysselsättningen vid Korsnäs-Marmaverken

Anf. 44 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Gunnel Jonäng har frågat industriministern om regeringen anser sig ha ansvar för sysselsättningen i ett län och på vilket sätt regeringen skall medverka till att förbättra sysselsättningen. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Bakgrunden till frågan är en farhåga för att Korsnäs-Marma AB avser avveckla sitt sågverk i Marmaverken.

Korsnäs-Marma AB avvecklar under åren 1987-1989 verksamheten vid sulfatfabriken i Marmaverken. Totalt berörs 200 personer av nedläggningen. Företaget är berett att satsa 50 milj. kr. på andra arbetstillfällen i nya verksamheter. Detta arbete har hittills resulterat i tryggad sysselsättning för 75 personer. Ytterligare arbetstillfällen kan förväntas genom att företaget nyligen har inköpt en industrifastighet på orten.

Vad gäller sågverksdelen i Marmaverken är detta ingen fullständigt utrustad såg. Under den senaste tioårsperioden har företaget investerat i

Prot. 1986/87:61
29 januari 1987

*Om sysselsättningen
vid Korsnäs-Marmaverken*

storleksordningen 10–15 milj. kr. Den senaste investeringen har gjorts i en ramsåglinje för att få en rationellare produktion och höja produktiviteten. Investeringen medför att personalstyrkan till den 15 april 1987 reduceras från 54 till 43 personer.

Företagets sågverksenheter såväl i Gävle som Marmaverken har för närvarande svårigheter med lönsamheten. Ett översynsarbete har inletts men några resultat finns ännu inte.

Gävleborgs län är ett av de län som har ett besvärligt arbetsmarknadsläge. Inte minst gäller det Söderhamnsområdet. Regeringen har i december uppvaktats av socialdemokratiska partidistriktet om detta. Länsstyrelsen har i dagarna sammanställt förslag till åtgärder av arbetsmarknadspolitisk betydelse för samtliga kommuner i länet. En uppvaktning hos regeringen förbereds. Regeringen kommer nogsamt att ta del av förslagen till insatser och vidta de åtgärder som bedöms befogade med hänsyn till utvecklingen.

Anf. 45 GUNNEL JONÄNG (c):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Min fråga var ställd till industriministern och formulerad utifrån de uttalanden han gjorde i Gävleborgs län nyligen. Som vanligt svarar inte industriministern: Det var samma sak i höstas när jag frågade.

Gävleborgs län ligger åter högst i landet när det gäller befolkningsminskning. Länet är det ena av två län som ligger över 4 % i arbetslöshet vid årsskiftet – det andra länet är Norrbotten. Riksgenomsnittet är 2,6 %. 20,7 % av ungdomarna i 18–19-årsåldern arbetar i ungdomslag. Riksgenomsnittet ligger på 9,9 %.

Många kommuner är hårt drabbade. Söderhamn har stora problem. Det är jämte Karlskrona den kommun som minskade mest i landet förra året.

I denna kommun är många varsel gjorda; det gäller ungefär 200 människor inom den närmaste tiden. Därtill kommer Korsnäs-Marmas nedläggning av massatillverkningen vid Marmaverken 1989, som berör ytterligare ca 200 personer.

I dagarna diskuteras en nedläggning av Korsnäs-Marmas sågverk i Marmaverken. Det skulle beröra drygt 50 anställda.

Naturligtvis är det nödvändigt med rationell produktion, men att flytta sågverksamheten från Marmaverken till Gävle tyder på att man känner bristande ansvar för arbetarna vid Marmaverken. De senaste årens investeringar har inneburit en satsning på Gävle. Det finns alla skäl att anta att sågverket vid Marmaverken försvinner, även om inga beslut har fattats än.

Från centerpartiet har vi för ett år sedan lagt fram förslag om ett X-paket till länet. Den tanken har följts i kommunerna. Just i dagarna har länsstyrelsen lagt fram förslag till ett Gävleborgspaket, utarbetat tillsammans med kommunerna.

Jag tycker att sista meningen i svaret är bra. Den är jag glad och tacksam över. Jag förväntar mig att regeringen vidtar de åtgärder som behövs.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 46 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Gullan Lindblad har frågat mig om jag är beredd verka för att kommunerna skall få möjlighet att själva bestämma vilken grupp flyktingar man vill ta emot.

Det system för flyktingmottagande i Sverige som tillämpas sedan den 1 januari 1985 bygger på samverkan mellan stat och kommun. Systemet innebär att statens invandrarverk träffar överenskommelser med kommuner om mottagande av flyktingar och asylsökande. I en sådan överenskommelse kan anges vilken eller vilka nationaliteter eller vilka språkgrupper av flyktingar som kommunen i första hand anser sig kunna ta emot.

Om det i ett avtal om flyktingmottagande anges att en kommun endast kan ta emot en viss flyktinggrupp placeras inte några andra flyktingar i kommunen såvida inte kommunen medger detta. Beträffande de av Gullan Lindblad åberopade förhållandena i Kils kommun har jag inhämtat att något avtal om flyktingmottagandet ännu inte har tecknats.

Vid fördelning av flyktingar på kommunerna uppkommer ibland svårigheter att fördela de olika flyktinggrupperna med hänsyn tagen till kommunernas önskemål. Betydligt fler än hälften av de asylsökande och flyktingar som för närvarande vistas på förläggningar är iranier. Behovet av kommunplatser för persisktalande flyktingar är därför mycket stort. I detta läge har invandrarverket vid kontakter med nya kommuner om flyktingmottagning under år 1987, enligt vad jag har inhämtat, i allmänhet begärt att dessa kommuner i första hand skall ta emot iranier. Jag anser detta vara rimligt.

Sammanfattningsvis anser jag att nuvarande ordning – med hänsyn till att flyktinginvandringens sammansättning varierar – ger kommunerna rimliga möjligheter att påverka vilken grupp flyktingar man skall ta emot.

Anf. 47 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka invandrarministern för svaret, som jag tyvärr inte är nöjd med. Det visar en alltför passiv attityd i den här frågan.

Jag håller inte med om slutsatsen att kommunerna i dag ges möjlighet att påverka vilken grupp flyktingar man vill ta emot. Detta visas av det som hänt i Kil. Här gäller det en kommun som verkligen bemödat sig om att förbereda flyktingmottagandet ordentligt. Man har ställt tolkresurser till förfogande. Man har sett till att ha spansktalande som kan sköta svenskundervisningen, och man har t. o. m. tänkt så långt att man skall ge dessa människor arbete så småningom. Då tycker jag det är synd att det har uppstått en sådan här situation.

Det finns i dag mellan 5 000 och 6 000 människor i våra flyktingförläggningar, om jag inte är felunderrättad. Både invandrarministern och jag har en önskan att de snarast skall få komma ut till kommunerna.

Det har tyvärr gått ganska trögt hittills, inte minst i mitt eget län. Därför tycker jag att både riksdagen, regeringen och invandrarverket bör göra vad man kan för att få till stånd ett gott samarbete. När man läser ett visst uttalande av en tjänsteman vid invandrarverket blir man rätt förskräckt.

Prot. 1986/87:61
29 januari 1987

*Om kommunernas in-
flytande vid utplace-
ringen av flyktingar*

Vederbörande har nämligen sagt följande: "Det spelar ingen roll om kommunen skräddarsyr flyktingmottagandet, och det kvittar vilka resurser kommunen har – vilka flyktingkategorier kommunerna skall få ta emot måste invandrarverket få bestämma."

I detta fall blir resultatet att Kil helt enkelt inte tar emot några nya flyktingar i år, eftersom man inte anser sig ha någon beredskap för detta. Jag vill fråga invandrarministern om det inte finns någon möjlighet att gå in och på något sätt medla? Kan man åtminstone inte försöka åstadkomma en samförståndslösning mellan invandrarverket och kommunerna?

Anf. 48 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Jag är övertygad om att invandrarverket eftersträvar goda kontakter med kommunerna, men som jag försökte belysa i mitt svar är det ofta svårt att anpassa kommunernas önskemål och flyktinginvandringens struktur till varandra. Som jag nämnde är det alltså svårt att åstadkomma en anpassning i alla aktuella fall. Kommunernas mottagningsresurser måste kunna anpassas med hänsyn till vilka flyktingar som kommer till Sverige.

Vid behov måste kommunerna vara beredda att ändra sin planering. För att underlätta sådana förändringar i kommunernas flyktingmottagande kan invandrarverket bevilja särskilda bidrag, utöver gängse statsbidrag, till den kommun som tar emot flyktingar. I år uppgår det statliga stödet för den formen av verksamhet till 8 milj. kr.

Anf. 49 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag blir inte mycket klokare av vad som nu har sagts. Det står i svaret att det ännu inte har tecknats något avtal. Det är sant, och nu lär det inte heller komma att tecknas något!

Det har förekommit en rad informella samråd med invandrarverket, vid vilka representanterna för Kils kommun har fått uppfattningen att Kil skulle få ta emot chilinare. Så blir alltså inte fallet. Nu står man således inte inför diskussion och samråd utan inför diktat! Visst kan jag förstå att det nu närmast är iranierna som behöver placeras. Men nog är det bättre att vi får placera 25 chilinare, så att platserna för dessa på våra flyktingförläggningar blir så att säga fria, än att det inte blir något mottagande alls? Jag ber än en gång invandrarministern att verkligen försöka medla i den här trista situationen. Det gäller ju de här människornas bästa.

Anf. 50 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Jag tror inte att någon medling är erforderlig. Min erfarenhet är den att invandrarverkets kontakter med kommunerna i allmänhet är mycket goda. Jag är mycket angelägen om att betona vikten av att kommunerna nu solidariskt ställer upp och bereder plats för flyktingar och asylsökande. Vi är i trängande behov av flera platser. Det är synnerligen angeläget att alla kommuner som har rimliga förutsättningar deltar i detta flyktingmottagande. Jag utgår ifrån att invandrarverket så långt som möjligt försöker anpassa gruppen flyktingar till den berörda kommunens förutsättningar.

Anf. 51 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag håller med om att det är viktigt att kommunerna ställer upp, och därför är jag glad över att Kils kommun har gjort det. Men nu sätts det ju käppar i hjulet. Det hemska är att det, såvitt jag förstår, har gått prestige i frågan. Här har det tagits informella kontakter med flyktingförläggningen i Säffle. Man har också haft direkta kontakter med chilenerna, och dessa har själva uttryckt önskemål om att få komma till Kil.

Det kan väl inte vara så, herr talman, att det förhållandet att det tagits enskilda kontakter i ärendet förorsakat prestigeänkan inom en myndighet? Så får det inte vara! Har de här chilenerna och Kils kommun funnit varandra, tycker jag att allting talar för att chilenerna skall få komma till Kil. Det är inte bara kommunerna som skall ställa upp. Här måste också vi ställa upp. Inte minst viktigt är att invandrarverket har en förhandlingsvänlig inställning, om vi skall kunna få ut flyktingarna till våra kommuner.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på frågorna 1986/87:310, 311 och 312 om åtgärder med anledning av att sovjetiska judar nekats inresa till Sverige

Anf. 52 TREDJE VICE TALMANNEN:

I Britta Hammarbackens frånvaro får Gunnel Jonäng i hennes ställe motta svaret.

Anf. 53 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Margareta Fogelberg, Elisabeth Fleetwood och Britta Hammarbacken har mot bakgrund av uppgifter i massmedia som gör gällande att ett antal sovjetiska judar har vägrats tillstånd att komma till Sverige trots att de har fått utresetillstånd ur Sovjet frågat mig om jag på grund därav avser att vidta några åtgärder.

Jag kommer att besvara frågorna i ett sammanhang.

De aktuella frågorna gäller ansökningar om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en i Sverige bosatt person. En sådan ansökan avgörs enligt utlänningslagens bestämmelser av statens invandrarverk. Ansökningarna avgörs efter en prövning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Även de allmänna förhållandena i den sökandes hemland kan givetvis vägas in i bedömningen.

Av konstitutionella skäl är jag förhindrad att påverka hur invandrarverket skall besluta i ett enskilt ärende. Rent principiellt vill jag emellertid göra följande bedömning mot bakgrund av de frågor som ställts till mig.

Det är väl känt att många sovjetiska judar lever under pressande villkor. Detta gäller inte minst dem som har ansökt om att få utvandra. Mot den bakgrunden är det enligt min mening angeläget att särskild uppmärksamhet riktas mot den sökandes förhållande till hemlandets myndigheter, även om vad som från rent formell utgångspunkt skall prövas är en anknytning till en i Sverige bosatt person.

Det måste vidare givetvis förutsättas att alla föreliggande omständigheter i

Prot. 1986/87:61
29 januari 1987

Om åtgärder med anledning av att sovjetiska judar nekats inresa till Sverige

det enskilda ärendet redovisas för den beslutande myndigheten.

Invandrarverkets beslut i ett uppehållstillståndsärende kan inte överklagas. Däremot kan invandrarverket ompröva ett negativt beslut. En anledning till omprövning kan vara att beslutet är oriktigt på grund av att nya omständigheter tillkommit.

Anf. 54 MARGARETA FOGELBERG (fp):

Herr talman! Jag tackar invandrarministern för svaret.

Jag blev upprörd när statsrådet i Sveriges Radio sade att varken invandrarverket eller judiska församlingen kände till att några judar skulle ha nekats inresa till Sverige. Jag hävdar bestämt att det finns ett antal sådana fall.

Regeringen och oppositionen har sagt att judar som vill lämna Sovjet skall få göra det, och Sverige skall hjälpa till. Invandrarverkets beslut är ett sabotage mot alla dem som arbetar för denna sak.

Hur kunde statsrådet säga att regeringen inte kan överpröva invandrarverkets beslut? I svaret jag får nu säger statsrådet att man förutsätter att alla föreliggande omständigheter i det enskilda ärendet redovisas för den beslutande myndigheten. Men de sökandes utgångspunkter kan ju vara sådana att invandrarverket självt måste göra kompletteringar för att få en riktig bild av läget.

Jag skulle vilja rekommendera invandrarministern att resa till Sovjet – inte som statsråd, med alla tillrättalägganden och fördelar det för med sig, utan som vanlig turist.

Man kan inte klandra dem som försöker belysa myndigheters handlande. Om makthavare försöker dölja något är det svårt att få reda på exakta detaljer och proportioner. Men detta går att korrigera. Vad som sker bakom stängda dörrar kan vi inte göra något åt.

De verkliga syndarna är emellertid de som aldrig bryr sig. Likgiltigheten är vår tids värsta ondska. Det börjar med judarna, men det slutar aldrig med judarna.

Så här sade Martin Niemöller, en kristen motståndsmän i Nazityskland:

”Först förde de bort judarna, men det gjorde inte mig något, eftersom jag inte är jude. Sedan fängslade de kommunisterna. Det brydde jag mig inte heller om, eftersom jag inte är kommunist. När de tog socialdemokraterna sade jag ingenting, eftersom jag inte är socialdemokrat. När de tog fackföreningsledarna höll jag också tyst. Jag var inte fackföreningsledare. Nu är de ute efter mig, men det finns ingen kvar som kan föra min talan.”

Herr talman! Låt oss hoppas att de som handlägger dessa ärenden nu har fått upp ögonen för att det finns ett problem. Jag vädjar till statsrådet att hjälpa till. Men om ingenting händer tänker jag återkomma här i kammaren.

Anf. 55 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka invandrarministern för svaret. Vad invandrarministern här säger är klart bättre än vad han har sagt under den gångna veckan.

I många länder verkar parlamentariker för judarnas rätt att utvandra från Sovjet. Inte minst i Sveriges riksdag har engagemanget varit stort, och

judarnas utsatta ställning i Sovjet har tagits upp till behandling många gånger. Även i år har vi i den parlamentariska gruppen för Sovjets judar väckt en motion, där vi begär att vår regering på lämpligt sätt för Sovjets statsledning understryker nödvändigheten av respekt för mänskliga rättigheter och erkännande av människors rätt att utvandra om de så önskar.

I den debatt som förts sedan det i programmet Godmorgon, världen! i söndags uppgavs att 15–20 sovjetiska medborgare, många av judiskt ursprung, skulle ha erhållit utresetillstånd från Sovjet men inte fått inresetillstånd i Sverige, finns många oklara punkter.

Vid en journalistträff i måndags hävdade invandrarministern att påståendet var felaktigt. Invandrarverket känner inte till detta, säger Georg Andersson. Är det verkligen möjligt? I Sovjetmedborgarens pass måste enligt bestämmelserna anges om man är jude. Ambassad eller konsulat måste omedelbart kunna konstatera detta när passet visas upp för ansökan om inresetillstånd. Här fattas något i handläggningen. Tillgängliga uppgifter har tydligen inte nått ända fram. Jag tar för givet att invandrarverket ser över sina rutiner.

Det måste också vara fel, Georg Andersson, att säga att det inte i något fall uppgivits att det rör sig om judar. Varje ärende prövas för sig. Judendomen kan vara ett argument men ingenting avgörande, säger Georg Andersson vidare. Låt mig hänvisa till den beskrivning av judarnas exempellösa situation som Ivar Müller, ordförande i judiska församlingens fullmäktige, har givit i Svenska Dagbladet i dag. En jude som "bekänner sin judiska tillhörighet kan bl. a. förlora sitt arbete, stämplas som samhällsparasit och ådömas strängt fängelsestraff eller deportation till arbetsläger".

Nej, Georg Andersson, vi kan inte förneka verkligheten. Medverka till att förbättra rutinerna – för jag vägrar att tro att inte den goda viljan att hjälpa det genom historien så grymt drabbade judiska folket finns i hela det svenska samhället.

Anf. 56 GUNNEL JONÄNG (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret på Britta Hammarbackens fråga. Hela frågan har blivit olustig genom att man från olika håll beskyller varandra för att tala osanning. Det är uppenbart att allt som sagts inte stämmer med verkligheten. Det är alltför många motsägelsefulla uppgifter.

Invandrarministern missar i sitt svar det som är det viktiga, själva principen, i denna fråga. Som jag ser det handlar denna fråga om två ting: för det första om ett antal sovjetiska judars möjlighet till ett liv i frihet utan förtryck och för det andra om Sveriges trovärdighet.

Vi är i vårt land överens om en politik som bärs upp av solidaritet och humanitet. Vi försöker på olika sätt ta vårt ansvar för människor som lever i förtryck och ofrihet.

Både regering och riksdag har uttalat sitt stöd för de sovjetiska judarna. I samband med Helsingforsdokumentets tioårsjubileum tog regeringen upp frågan om dessa judars utrese-möjligheter. Det är hyckleri om vi i olika sammanhang säger att judarna måste få tillstånd att lämna Sovjetunionen och sedan, när de får utresetillstånd, säga: Till Sverige får de inte komma. Detta är helt klart orimligt.

Vår invandringspolitik får icke isoleras från de värderingar vi lagt fast i vår internationella solidaritetspolitik. Vi måste stå fast vid våra värderingar, som också måste genomsyra all politik.

Om nu invandrarverket inte anser sig ha tillräckliga föreskrifter för att ta emot sovjetiska judar i Sverige generöst, måste regeringen ge invandrarverket sådana möjligheter. Detta är alltså själva nyckelfrågan. Är invandrarministeren beredd att ge de klartecken som behövs?

Anf. 57 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Låt mig först säga att jag har svårt att förstå det irriterade tonläget hos debattörerna. Jag har svårt att förstå denna irritation över vad jag tidigare har sagt. Jag har betonat att ärenden av denna karaktär bör prövas med stor generositet. Men en förutsättning för att invandrarverket skall kunna ta hänsyn till att en sökande är jude är att det på något sätt kommer fram i utredningen.

Låt mig lämna en kort redovisning av statistik. Sedan år 1982 har 379 sovjetiska medborgare fått uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning till en i Sverige bosatt person. Under samma period har 133 sovjetiska medborgare fått stanna av flyktingskäl. Under det senaste året har 88 Sovjetmedborgare erhållit uppehållstillstånd på grund av anknytning och 38 av flyktingskäl. Detta var det högsta antalet ett enskilt år under de senaste fem åren.

Under 1986 avslogs mellan 30 och 40 ansökningar som lämnats in på svenska utlandsmyndigheter i Sovjetunionen. På invandrarverket håller man nu på att gå igenom dessa ärenden för att ytterligare granska de omständigheter som förelegat. Jag förutsätter att utredningsrutinerna kommer att förbättras om det visar sig erforderligt. Men som jag sade inledningsvis: för att invandrarverket skall kunna ta hänsyn till en viss omständighet är det faktiskt nödvändigt att den redovisas i utredningen, och det är i första hand den sökande som skall se till att sådana omständigheter redovisas.

Anf. 58 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Invandrarministern säger att vi har ett irriterat tonläge. Det kanske kan uppfattas som irriterat, men det är framför allt upprört. Vi har blivit förtvivlade över att sådant här kan ske i Sverige, dvs. över att dessa människor inte fick sina inresetillstånd.

Jag hoppas att det är riktigt att invandrarministern, som han här säger, förutsätter att rutinerna skall förbättras. Men vad som saknats som underlag var tydligen fortfarande att deras judiska tillhörighet inte hade redovisats. Som jag framhöll i mitt första inlägg finns detta dock angivet i inrikespasset, och såvitt jag förstår måste man visa upp det när man ansöker om inresetillstånd. Jag kan därför inte förstå varför den uppgiften inte skulle ha följt med ansökningarna om tillstånd till inresa till Sverige.

Det har också på något håll sagts att det skulle innebära ett merarbete att finna de judar som förvägrats inresetillstånd. Det är mycket möjligt och t. o. m. troligt, men det merarbetet får man naturligtvis i så fall ta på sig. Något annat skulle vara i högsta grad uppseendeväckande.

Anf. 59 MARGARETA FOGELBERG (fp):

Herr talman! Statistik är fullständigt ointressant i sammanhanget, eftersom varje enskilt fall där en jude som har begärt utresetillstånd vägrats detta är en tragedi. Det vittnar om stor okunnighet om sovjetiska förhållanden. Jag upprepar än en gång att inte alla upplysningar kan lämnas. Förhållandena kan vara sådana att vissa upplysningar kan vara till större skada än nytta. Därför måste invandrarverket anstränga sig litet mer. Av de uppgifter som har kommit fram, både vid intervjuer i radio och i tidningarna, kan utläsas att man från invandrarverket inte har gjort allt vad man hade kunnat göra.

Anf. 60 GUNNEL JONÄNG (c):

Herr talman! Invandrarministern missar fortfarande poängen. Det är inte fråga om invandrarverkets rutiner, utan om ett klartecken från regeringen att sovjetiska judar skall behandlas generöst när de ansöker om tillstånd till inresa i Sverige. Vi kan inte välja någon annan väg. Teoretiskt finns det ett annat val, nämligen att vi ändrar vår internationella solidaritetspolitik. Men det kommer vi här i Sveriges riksdag aldrig att tillåta; därom är jag helt övertygad. Jag tror faktiskt inte heller att det är vad Georg Andersson själv skulle önska.

Anf. 61 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Men, Gunnel Jonäng, när jag första gången uttalade mig om detta betonade jag just generositeten. Det har jag gjort också i dag här i kammaren.

Den svenska regeringens inställning till de sovjetiska judarnas situation är välkänd. Jag tror inte att jag i den här debatten behöver redovisa den på nytt. Vår uppfattning har framförts vid upprepade tillfällen såväl i Europarådet som direkt till den sovjetiska regeringen.

Elisabeth Fleetwood fortsätter att diskutera som om uppgifterna i pressen vore till alla delar sanna. Vi har ännu inte kunnat få bekräftelse på att så är fallet. Det är inte så enkelt, Elisabeth Fleetwood, att man i passet alltid finner svar på frågan om vederbörande är jude. Det är betydligt mer komplicerat än så. Vi hinner inte klara ut detta i denna debatt.

Margareta Fogelberg tycker att statistik är ointressant. Jag tycker inte att det är ointressant att vi i denna debatt kan konstatera att 88 sovjetiska medborgare har fått uppehållstillstånd på grund av anknytning till en i Sverige bosatt person.

Det påstås här att invandrarverket måste anstränga sig ytterligare. Jag vill säga att jag har fullt förtroende för invandrarverkets arbete. Men invandrarverket kan inte besluta utifrån uppgifter som inte har lämnats.

Anf. 62 GUNNEL JONÄNG (c):

Herr talman! Jag tycker att detta är en fråga som gäller Sveriges trovärdighet. Jag kan inte se annat än att agerandet är hyckleri. Vi kan inte först gå ut och säga i olika sammanhang att judarna måste få tillstånd att resa ut från Sovjet för att sedan, när några människor får tillstånd att göra det, säga: Bara ni inte kommer hit till Sverige! Jag tycker det är ett orimligt agerande. Skall vi stå fast vid vår internationella solidaritetspolitik, har vi

bara ett val. Det valet innebär att regeringen måste ta ställning till frågan. Regeringen måste uttala till invandrarverket att här skall ske en generös behandling.

Anf. 63 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Jag vidhåller, Georg Andersson, att mina uppgifter är riktiga. Jag har noggrant följt debatten i tidningarna och har framför allt läst den redovisning i dagens nummer av Svenska Dagbladet som gjorts av Ivar Müller, ordförande i Judiska församlingens fullmäktige. Det är svårt att förstå varför vi skulle behöva tvivla på riktigheten av dessa uppgifter, som är så trovärdiga.

Jag är glad över att Georg Andersson har förändrat sitt sätt att uttrycka sig. I måndags morse var hans uttryckssätt inte så som vi hade önskat.

Anf. 64 MARGARETA FOGELBERG (fp):

Herr talman! Jag sade inte att statistik är ointressant. Det jag sade var att den statistik som lämnades var ointressant för den enskilde jude som inte får resa in.

Jag instämmer i Gunnel Jonängs vädjan att invandrarverket måtte få nya instruktioner. Det är endast regeringen som kan ge invandrarverket sådana.

Anf. 65 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! I måndags morse hade jag inte gjort något uttalande, Elisabeth Fleetwood. Det gjorde jag först på måndag eftermiddag. Vi var nämligen noga med att ordentligt gå igenom vad som kunde inhämtas med anledning av de påståenden som förekommit i pressen. Där påstods att 15–20 sovjetiska judar hade vägrats inresetillstånd trots att de fått tillstånd att lämna Sovjet.

Om det av ansökan inte framgår att det är fråga om en jude är det inte möjligt för invandrarverket att beakta detta förhållande. Till dess att annat har framkommit gäller naturligtvis de beslut som fattats, men, som jag anför, besluten kan omprövas om ärendet ånyo redovisas i sin helhet.

Anf. 66 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Jag är ledsen om jag tog miste beträffande i måndags morse och i måndags eftermiddag. Men faktum kvarstår. Invandrarministern hävdade vid en journalistträff i måndags eftermiddag att påståendet var felaktigt. Vi vet nu att så icke var fallet och att det som sagts var riktigt. Däremot kan det hända att uppgiften om antalet personer inte stämde.

I vad som gäller underlaget kvarstår min fråga om angivandet av judetillhörighet i inrikespassen inte borde ha varit till fyllest för att förse invandrarverket med denna, som vi alla är eniga om, viktiga information inför beslutsfattandet.

Anf. 67 GUNNEL JONÄNG (c):

Herr talman! Jag sitter med i invandrarverkets styrelse, och jag är medveten om att vi där har att följa de bestämmelser som finns i utlänningslagen. Jag är övertygad om att invandrarverket också har följt de

bestämmelserna. Men jag menar alltså att detta icke handlar om rutiner och bestämmelser utan att det som behövs här är ett klartecken från regeringen, att regeringen generellt säger att sovjetiska judar som vill komma till Sverige skall få komma.

Anf. 68 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Jag vill än en gång betona att uppgiften i pressen om att det var 15–20 judar med anknytning till Sverige som sökt inresetillstånd till Sverige och som tidigare hade utresetillstånd från Sovjet inte har kunnat bekräftas. Det är olyckligt att debattörer fortsätter att slå fast en sådan uppgift. Vi fortsätter att undersöka förhållandena, och vi har haft överläggningar med invandrarverket om att se över rutinerna. Finns det behov att förbättra rutinerna för att få fram alla uppgifter på ett tidigt stadium så är det naturligtvis angeläget att de kan genomföras.

Anf. 69 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Naturligtvis söker vi inte strid i det här ärendet – tvärtom. Jag sade också i min förra replik att antalet 15–20 tydligen inte var riktigt utan att antalet var färre. Därför beklagar jag att Georg Andersson i sin senaste replik höll fast vid att jag sade 15–20. Jag minskade antalet till en siffra som jag inte känner till och som kanske inte någon av oss känner till. Men likafullt behöver man se vad man skall göra om sådant här upprepas.

Anf. 70 GUNNEL JONÄNG (c):

Herr talman! Jag har inte gått in i kritik av det här fallet som sådant, utan det jag har försökt slå fast är att vi måste ha en ordning för framtiden. Det är hur vi skall förfara framöver som är det viktiga, och då är det fortfarande inte rutinerna hos invandrarverket som det handlar om utan det handlar om ett klart ställningstagande från regeringen i denna fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1986/87:294 om miljöförbättringar på Hisingen i Göteborg

Anf. 71 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Viola Claesson har frågat mig vilka insatser regeringen ämnar vidta, mot bakgrund av förhållandena på Hisingen i Göteborg, för att tvinga företag till miljöförbättringar.

Vilka åtgärder som skall vidtas för att minska störningarna till omgivningen från en miljöfarlig verksamhet bestäms av koncessionsnämnden för miljöskydd eller en länsstyrelse vid prövning enligt miljöskyddslagen. I takt med utvecklingen av ny och förbättrad miljöskyddsteknik sker en successiv skärpning av kraven på dem som bedriver miljöfarlig verksamhet. För regeringen blir det aktuellt att ta ställning till tillkomsten av eller villkoren för det här slaget av verksamheter när ett beslut enligt miljöskyddslagen överklagas och i samband med prövning enligt 136a § byggnadslagen.

Prot. 1986/87:61
29 januari 1987

*Om miljöförbättringar
på Hisingen i Göteborg*

Riksdagen och regeringen kan påverka utvecklingen mot en bättre miljö genom bl. a. lagstiftning. I fråga om åtgärder som regeringen vidtagit för att uppnå en bättre miljö vill jag t. ex. peka på den nya lagstiftningen om kemikaliekontroll, vilken har till ändamål att förhindra att farliga ämnen kommer ut i miljön samt lagstiftningen om avgasrening för bilar. Jag vill också peka på de beslutade åtgärderna mot försurning och på de nyligen fattade besluten angående miljöfarliga batterier. Regeringens aktionsgrupp mot havsföroreningar kommer också att presentera ett program för att minska föroreningen i Östersjön och Västerhavet. De exempel på åtgärder jag nu har nämnt har lett eller kommer att leda till att hårdare krav ställs på industrier och kommuner i fråga om miljöskyddsåtgärder. Detta får betydelse för miljön även på Hisingen. När det gäller luftföroreningarna på Hisingen vill jag nämna att jag fortlöpande för diskussioner med bl. a. Volvo angående dess föroreningsutsläpp, och jag har därvid inskräpvt betydelsen av att bolaget snarast vidtar åtgärder för att minska utsläppen. Jag vill också i sammanhanget påpeka att det inte enbart är industrierna som bär skuld till dessa utan även vägtrafiken. Det är min uppfattning att det är nödvändigt att minska de miljöproblem som orsakas av biltrafiken i storstäderna och på vägarna.

Anf. 72 VIOLA CLAESSION (vpk):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Det var som vanligt pedagogiskt upplagt och innehållsrikt.

Att jag ställt den här frågan beror på att en undersökning där Stefan Nordström och Bertil Forsberg har påbörjat en granskning på Hisingen om sambandet mellan människors hälsa och olika föroreningar redan har uppvisat ganska alarmerande resultat. Tidigare har vi kunnat ta del av sådana undersökningar från Landskrona och Rönnskär. De handlar om vilka företag eller verksamheter som ligger i närheten av bostadsområden och skolor osv. Mest handlar de dock om vilka mängder av föroreningar verksamheterna släpper ut – eller rättare sagt, Birgitta Dahl, får släppa ut.

Hänvisningen till alla de nya lagarna på detta område är ju intressant. Birgitta Dahl pekar nämligen på en lagstiftning som redan borde ha trätt i kraft. Jag vill därför ställa ytterligare frågor.

Vid kontakterna och diskussionerna med Volvo har Birgitta Dahl alltså inskräpvt betydelsen av att bolaget snabbt vidtar åtgärder för att minska utsläppen. Volvo har i ett sammanhang självt efterlyst ett förbud mot den typ av karossmåleri som leder till kolväteutsläpp, något som hör till de farligare inslagen i gifterna. Men om denna inskräpning inte räcker utan Volvo fortsätter att släppa ut kolväten trots att det finns reningsteknik, varför tar inte regeringen detta steg? Det är ju det som erfordras.

Till sist, herr talman, vill jag apropå bilismen och vägtrafiken – som det är bra att Birgitta Dahl tar upp – gärna höra på vilket sätt regeringen med Birgitta Dahl i spetsen ämnar minska de miljöproblem som orsakas av biltrafiken och som också ställt till väldiga problem på Hisingen i Göteborg.

Anf. 73 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Först vill jag säga att när man talar om verkligt drabbade områden i Sverige finns det all anledning att ta upp Hisingen.

Jag har inte bara fört samtal med Volvo, utan jag kommer att på måndag, enligt en sedan länge uppgjord överenskommelse, besöka Volvo på Hisingen. Företaget har vid en rad överläggningar som vi haft med anledning av situationen på Hisingen, men också när det gäller biltillverkningen i Uddevalla och Umeå, fått i läxa av mig att redovisa hur man på ett konkret och rejält sätt kan förbättra verksamheten vid dessa tre anläggningar. Företaget har fått det uttryckliga beskedet att det långsiktigt inte kan vänta sig något annat än att strängare regler kommer att fastställas. Man har fått en chans att visa att man kan klara den uppgiften. Jag ser med stor spänning fram mot vad Volvo kan ha att meddela på måndag. De beslut som vi så småningom måste ta beror i hög grad på resultatet av den mycket noggranna granskning som skall genomföras.

När det gäller bilismen pågår nu ett mycket konkret samarbete mellan miljö- och energidepartementet och kommunikationsdepartementet inför nästa års stora trafikpolitiska proposition. Då, kan jag försäkra, kommer miljöfrågorna att sättas i centrum.

Redan i vår kan man emellertid vänta sig att så snart naturvårdsverket lämnat in sin redovisning över vad som kan göras för att skärpa avgaskraven för tung trafik och dieseltrafik, kommer vi att omsätta detta i handling. I dag har regeringen fastställt skärpta regler, de s. k. A 20-kraven, för existerande bilpark.

Anf. 74 VIOLA CLAESSION (vpk):

Herr talman! Ja, Birgitta Dahl, det är bra att de här åtgärderna vidtas. Men redan när vi diskuterade de nya avgasreningskraven apropå bilismen var vi ju väldigt många som påstod att det som gjorts var alldeles otillräckligt. Man måste också börja diskutera hur långt utvecklingen får gå då det gäller bilismens utbredning i Sverige. Vi visste nämligen att de prognoser som avgasreningskraven byggde på redan var överspelade när vi här i riksdagen tog beslutet. Den trafikökning fram till år 1995 som man hade räknat med hade ju överträffats redan vid det laget. Det är alltså fråga om en ständigt ökande bilism – det gäller både personbilar och tunga fordon.

Jag måste säga, herr talman, att budgetpropositionen och bil. 8, avseende kommunikationsdepartementet, verkligen väcker farhågor när det gäller den tunga trafiken. Vi har ännu inga metoder för en förbättrad avgasrening i fråga om de tunga fordonen. Ändå föreslår man en höjning av den maximala vikten både när det gäller bruttovikten och när det gäller boggitrycket. Med tanke på EG-ländernas krav bådär detta inte gott för framtiden.

Till sist vill jag säga att jag hoppas att Birgitta Dahl, om Volvo på måndag inte infriar sina löften, talar om att en förbudslagstiftning är att vänta inom kort.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Om undersökningar av
PCB-nedfall*

Anf. 75 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Kerstin Gellerman har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta när det gäller ytterligare undersökningar av PCB-nedfall i Älvsborgs län.

De uppgifter Kerstin Gellerman grundar sin fråga på är, såvitt jag kan förstå, hämtade från en forskningsredogörelse som ingetts till naturvårdsverket. Forskningsredogörelsen är ett led i den verksamhet som nu pågår för att klarlägga bl. a. källor och spridningsvägar för PCB i miljön. Denna utredningsverksamhet drivs i första hand av naturvårdsverket. Enligt uppgifter som jag inhämtat granskas resultaten av naturvårdsverket, och åtgärder planeras i verket för det fortsatta arbetet med PCB-frågan.

Det är min uppfattning – och tydligen också Kerstin Gellermans – att fortsatta utredningsinsatser behövs för att vi skall kunna komma till rätta med PCB-problemet. Jag kommer naturligtvis, så långt kunskaperna i frågan efter hand når, att verka för åtgärder för att förhindra att PCB kommer ut i miljön.

Anf. 76 KERSTIN GELLERMAN (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret, men jag kan inte påstå att jag blev nöjd med det.

Det här är förvisso inga lätta frågor. Människor är oroade. Ord som PCB, dioxin, Tjernobyl och Becquerel sätter individens fantasi i rörelse på ett obehagligt sätt. Därför måste miljöansvariga myndigheter göra allt för att stilla denna oro.

Naturvårdsverket tog initiativ till den nämnda undersökningen, som utfördes 1985. Man gick då till väga på samma sätt som 1973. År 1973 tydde ingenting på att det skulle finnas några särskilda problem i Mellerudstrakten i Älvsborgs län. Men 1985 visade det sig, åtminstone enligt vad som hittills har framkommit, att halten av PCB-nedsläpp i Mellerud skulle ligga mellan 6,5 och 105 mikrogram per kvadratmeter och månad, vilket skall jämföras med 0,2–1 mikrogram för landet i övrigt. Det är anmärkningsvärda siffror.

På länsstyrelsens naturvårdsenhet finner man detta mycket egendomligt. Det är helt nödvändigt att göra förnyade mätningar för att utröna om mätresultaten är tillfälliga eller bestående.

Undersökningen omfattade både nedsläpp från luften och nedsläpp i omgivningsluft på närliggande orter. I Mellerud är västliga och sydvästliga vindar förhärskande, varför mycket tyder på att man måste söka källor från det hållet. I väster ligger Lysekil. Under samma mätperiod uppmättes där PCB-halter i luften som lika anmärkningsvärt avviker från halterna för landet i övrigt som halterna gör när det gäller nedfallet i Mellerud.

I Lysekil finns Scanraff. Där är det en omfattande trafik, med utsläpp från drivmedel. Hur rena är dessa motoroljor?

PCB förbjöds 1975, men fortfarande finns PCB-haltiga oljor i många transformatorer. Vart tar denna olja vägen? Redovisar Sakab att man har mottagit någon sådan olja?

Innan man på allvar söker efter källorna måste en ny undersökning göras.

som jag nyss sade, och det kan då finnas anledning att även mäta i Göteborgs- och Stenungsundsregionen. Jag väntar ett kraftfullt initiativ från Birgitta Dahl – statsrådet talar ju gärna om att hon är kraftfull.

Prot. 1986/87:61
29 januari 1987

*Om undersökningar av
PCB-nedfall*

Anf. 77 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Jag delar helt uppfattningen att dessa utsläpp är mycket oroande och att det är otillfredsställande att vi inte har bättre kunskaper än dem vi fått genom undersökningarna på två enskilda platser i två län. Tillsynsmyndigheter med uppgift att ingripa i situationer av det här slaget är dels länsstyrelserna, dels naturvårdsverket. När sådant händer eller upptäcks måste myndigheterna självfallet agera mycket kraftfullt för att få fram bättre kunskaper och kunna ingripa.

Det är befogat med en systematisk genomgång av båda dessa län, Göteborgs och Bohus län och Älvsborgs län, därför att vi inte vet om utsläppen förekommer bara på dessa enstaka platser eller mera allmänt i länen. Dessutom måste källan identifieras. Försök har redan påbörjats, men någon källa har inte kunnat säkerställas. För ett par år sedan fann man emellertid en verksamhet i Trollhättan som brände gamla transformatorstationer, vilka Vattenfall hade kasserat. Den verksamheten har stoppats. Man har sökt nära Mellerud men inte hittat något. Vi måste utgå från att utsläppen härrör antingen från sådant som kommer in över landet från havet eller från verksamhet som bedrivs någonstans i regionen.

Tillsynsmyndigheterna måste självfallet ingripa när sådana här utsläpp görs samt klarlägga vad de beror på och omedelbart göra någonting åt utsläppen.

Anf. 78 KERSTIN GELLERMAN (fp):

Herr talman! Det är riktigt att källorna till utsläppen måste sökas. Men jag talade också om oron hos människorna i dessa trakter. Innan källorna söks borde man därför göra en ny undersökning, för att se om detta utsläpp var tillfälligt eller inte. Den undersökning som gjorts gav många konstiga resultat, och därför är det angeläget att resultaten snabbt analyseras. Länsstyrelsen har själv inga resurser inom naturvårdsenheten för att sätta upp mätstationer.

Statsrådet nämnde havet, och ute på Nordsjön förbränns naturligtvis en hel del miljöfarligt avfall från båtar som ger utsläpp i luften. Hur reningen där sker kan man gissa sig till.

Det anmärkningsvärda är att undersökningen 1973 visade att PCB-halten var jämnt fördelad över hela landet, men att det 1985 var stora avvikelser just beträffande Mellerud och Lysekil.

Jag frågar än en gång: Vill statsrådet Birgitta Dahl skynda på naturvårdsverket när det gäller en sådan här undersökning?

Anf. 79 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Det behöver inte beordras några nya vetenskapliga undersökningar, utan vad som behöver ske är vad jag självfallet måste utgå från, nämligen att de myndigheter som har tillsynsansvar – länsstyrelsen och naturvårdsverket – ingriper i en sådan här situation. Jag har också talat med

Prot. 1986/87:61
29 januari 1987

*Om undersökningar av
PCB-nedfall*

dem för att försäkra mig om att verksamhet pågår. De får naturligtvis när sådant här inträffar anlita den expertis som behövs – det är inget konstigt med det, utan de skall omedelbart rycka ut och sköta sina åligganden.

När det gäller miljöfarlig verksamhet till havs har Sverige i flera år aktivt verkat för att få till stånd ett förbud mot att bränna oljor och andra liknande avfallsprodukter till havs. Tyvärr har andra länder motsatt sig detta, men vi kommer att fortsätta att verka för ett sådant förbud.

Anf. 80 KERSTIN GELLERMAN (fp):

Herr talman! Den upplysning som statsrådet nu senast gav hälsar jag med tillfredsställelse. Här behövs ju initiativ på internationell nivå om vi skall komma åt utsläppen på Nordsjön. Naturvårdsenheterna inom länsstyrelsen, t. ex. i Älvsborgs län, har inte resurser för att göra en förnyad undersökning. Just därför att man där finner dessa siffror så anmärkningsvärda är det viktigt att naturvårdsverket ställer resurser till förfogande för uppsättande av en ny mätstation för en förnyad mätperiod.

Det är riktigt – och det känner jag till – att Vattenfall i Trollhättan också har bränt PCB-haltig olja. Trollhättan ligger ju söder om Mellerud, och det är inte troligt att luften i Mellerud har skadats särskilt mycket härvidlag. Definitivt kan inte luften från Trollhättan komma till Lysekil. Men samma källor finns på grund av det innehåll som PCB har. Det tyder undersökningarna i Lysekil och Mellerud på.

Anf. 81 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Jag vill än en gång slå fast att tillsynsmyndigheterna – länsstyrelserna och naturvårdsverket – inte kan skylla ifrån sig på någonting om de inte ingriper med full kraft i en sådan här situation.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Anmälades och bordlades

Motionerna

1986/87:Sf104 av Karin Israelsson m. fl. (c)

1986/87:Sf105 av Nils Carlshamre m. fl. (m)

1986/87:Sf106 av Margareta Andrén m. fl. (fp)

1986/87:Sf107 av Stig Gustafsson m. fl. (s)

1986/87:Sf108 av Karl-Göran Biörsmark (fp)

Förbättrad kompensation vid korttidssjukdom och vid tillfällig vård av barn
(prop. 1986/87:69)

1986/87:N128 av Lars Werner m. fl. (vpk)

1986/87:N129 av Bengt-Ola Rytting m. fl. (s)

1986/87:N130 av Paul Lestander (vpk)

Vissa aktiefrågor för SSAB Svenskt Stål AB, m. m. (prop. 1986/87:71)

Meddelades att följande frågor framställdes

Meddelande om frågor

den 28 januari

1986/87:321 av *Knut Wachmeister* (m) till justitieministern om hyressättningen vid uthyrning av bostadsrättslägenhet:

En person har i andra hand hyrt ut sin bostadsrättslägenhet till självkostnadspris inkl. amortering. Detta ansågs av tingsrätten vara "uppenbart oskäligt", och tingsrätten dömde inte bara till en kraftig hyresreduktion utan också till 20 dagsböter.

Avser justitieministern med anledning av det inträffade föreslå någon ändring i denna uppenbart oskäliga lagstiftning?

1986/87:322 av *Filip Fridolfsson* (m) till civilministern om kyrkans inställning till frågan om ett evigt liv:

Biskopen i Stockholm, Krister Stendahl, har hävdad att frågan om ett evigt liv är spekulationer, som kyrkan inte skall ägna sig åt, och att man inte genom att tro på Gud kan försäkra sig om ett evigt liv.

Många kristna har upprörts över att en högt uppsatt företrädare för svenska kyrkan officiellt förkastar en frågeställning av fundamental betydelse för kristendomen.

Avser statsrådet vidta några åtgärder med anledning av biskopens uttalande att frågan om ett evigt liv avförs från den kristna förkunnelsen?

20 § Kammaren åtskildes kl. 16.27.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

Olof Marcusson